

IWONA GRADZKA

**MARSZ
NIEPODLEGŁOŚCI**

Marsz niepodległości to największa patriotyczna manifestacja w Polsce i jedna z największych w Europie. Przyciąga tysiące polskich patriotów, którzy świętują rocznicę odzyskania wolności. Marsz tworzy więzi solidarności, poczucie przynależności do wspólnoty, stawia przed maszerującymi nowe wyzwania na przyszłość.

To jednocześnie tytuł tomiku, w którym autorka zabiera czytelnika w nietypową podróż po ulicach europejskich metropolii – przygląda się rzeszom protestujących przeciwko nieudolnym rządóm, zmianom w prawie, rosnącym kosztom życia, jak w przypadku zapoczątkowanego we Francji ruchu żółtych kamizelek. W swoich poetyckich poszukiwaniach wraca także do przeszłości – przywołując m.in. marszałka Józefa Piłsudskiego i „Cud nad Wisłą” oraz Wielką Rewolucję Francuską jako wydarzenia w dziejach narodów, bez których wolność i niepodległość nigdy by nie zaistniały.

Iwona Grądzka

*Marsz
niepodległości*

Sorus

Redaktorka prowadząca
Vanessa Włodarczyk

Redakcja
Izabela Dachtera-Walędziak

Projekt okładki
Kinga Witas

Na okładce wykorzystano fragment obrazu Eugène Delacroixa (1798-1863) *Wolność wiodąca lud na barykady – La liberté guidant le peuple*. Obraz wykonany w 1830 r. metodą oil on canvas. Obecnie w zbiorach Luwru, Paryż, Francja.

Skład
Maciej Torz

Copyright © by Iwona Grądzka 2023
Copyright © by Sorus 2023

Wydanie I, Poznań 2023

ISBN 978-83-67737-26

Wydawnictwo Sorus

Księgarnia internetowa: www.sorus.pl

Przygotowanie, druk i dystrybucja

DM Sorus sp. z o.o.
ul. Bóżnicza 15/6, 61-751 Poznań tel.
+48 61 653 01 43
sorus@sorus.pl

Wolność, równość, braterstwo albo śmierć –
hasło Wielkiej Rewolucji Francuskiej

Marsz

W samym sercu Europy, w kraju targanym burzą i naporem,
Marszałek na Kasztance, wódz naczelny, obserwuje naród
na marszu niepodległościowym.
Z wysokiego podestu, na żelaznym koniu,
widok na ruchliwy tłum napawa otuchą serce
jeźdźca ze stali, o krzaczastych brwiach i wąsach.
W jego oczach odbija się fala mieszczan, szlachty, magnaterii,
robotników i chłopów gotowych do walki o swoje.
Potomkowie starej szlachty w kontuszach, żupanach, w pasach
z herbem i mieczem.
Arystokracja w pozłacanych płaszczach, w wielkich kapeluszach
z piórami, z szablą do boju.
Mieszczanki w sukniach mody francuskiej, mieszczenie we frakach.
Chłoporobotnicy w beretach i w chustach, z ostrym nożem w rękach.
Zaczynają marsz z pieśnią na ustach.
Wreszcie naród przechwycił buławę i przeszedł tyralierą most
Poniatowskiego.
W listopadowym wietrze powiew rewolucji, trzepot flag, las transparentów,
uderzają dzwony serc. Rozkołysał się tłum falą wolności, jutrzenką
swobody
od Wilna, Petersburga aż po Syberię.
Przed współczesnym oddziałem komendanta – powtórka z historii
brygadiera –

uwolnienie z twierdzy magdeburskiej, powrót Błękitnej Armii,
wyprawa na Kijów i udział w Bitwie Warszawskiej.

Powtórka z historii konieczna – warunkiem triumfu obecnych
demonstrujących.

Inteligencji, kast, elit politycznych, mieszczan, mas robotniczo-
chłopskich i gangów z racami i zadyką.

Życiorys

Urodzony w zatęchłej celi więziennej zaborcy,
w krainie pszenicy, dzięcieliny i miodu, ojczyźnie konspiracji
i zamachów,
buntownik i żołnierz, hazardzista z wyboru i z urodzenia, wieczny
bojownik.

Wyrywa się z twierdzy, z bezkresu Syberii,
skokiem lamparta na wolność.

Przemierza świat, snując siatkę konspiracji jak pająk
od Ameryki do Japonii.

Uwięziony zielonym stepem od wschodu,
gęstym lasem z zachodu,

przemierzył kilometry małej celi twierdzy magdeburskiej,
by wzbić się w niebo skrzydłami jastrzębia.

Celem – uwolnienie części Europy ze szponów sprzedawczyków,
targowiczów, zdrajców, szakali i hien.

Wyzwolenie ze snu o złotej wolności szlacheckiej, uwolnienie
z paraliżu śpiącego narodu.

Zamach

W mieście panuje strach przed ręką ślepego losu.
To ona rządzi, wykonuje wyrok i wymierza sprawiedliwość.
Ślepy los króluje na ulicach, w bogatych i biednych dzielnicach.
Nożownik paraliżuje miasto w dzień i w nocy, atakuje
kogo popadnie nożem o złotej rękojęści.
Znany z ostrego sierpowego prosto w serce i brzuch. Burmistrz
miasta padł pierwszy ofiarą celowego ciosu. Radni i zwykli
obywatele zabarykadowani w domach jak w twierdzy.
Ślepy atak losu może dotknąć każdego. Przypadkowego
przechodnia
w drodze do pracy, kobiety i mężczyzn wracających do domu
z wyprawy życia,
obywateli będących wzorem cnót obywatelskich, ludzi głębokiej
i małej wiary,
i tych regularnie płacących podatki, przestrzegających praw.
Na przeciętnych obywateli padł również strach, ich nieliczne
kłopoty z prawem,
nikle zatargi z władzą i policją budzą wyrzuty i podejrzenie, że los
tym razem nie odpuści.
Ślepy los czyha za rogiem ulicy z nożem lub pistoletem, zgarnie za
włosy,
powali na bruk, zbije na kwaśne jabłko, opluje, wrzuci do rynsztoku,
gdzie skończyło wielu przykładnych obywateli błagających o ratunek.

Ślepy los wybiera ofiarę, nieszczęśnik staje się ofiarą losu.
Bo los drwi z ciebie, śmieje się, wystawił cię do wiatru, spisał na straty,
wykluczył z wszelkiej gry, a ciebie nie stać, by śmiać się na przekór losowi.
Wyrwać się z jego rąk siłą, przestać być igraszką, zabawką losu.